

Jacques Lacan

Predgovor k angleški izdaji XI. Seminarja¹

Ko pros laps [*l'esp d'un laps*] – se pravi, ker pišem samo v francoščini: prostor lapsusa – nima več nobenega dometa smisla (ali interpretacije), šele tedaj smo gotovi, da smo v nezavednem. To se ve, namreč samo.

A da iz tega izstopimo, zadošča, da smo na to pozorni. Tu ni nobenega prijeteljstva, ki bi ga podpiralo to nezavedno.

Še vedno pa bi držalo, da govorim neko resnico. A to ne drži: spodleti mi. Ni resnice, ki s tem, ko gre skozi pozornost, ne laže.

Kar pa ne preprečuje, da za njo ne tečemo.

Obstaja določen način, kako uravnesiti torazprtijo², ki je zadovoljiv iz drugih razlogov kot formalnih (na primer simetrije). Kot zadovoljstvo ga je mogoče doseči le z rabo, in sicer z rabo posameznika [*d'un particulier*]. Tistega, ki se imenuje v primeru psihoanalize (psih =, to je fikcija od–) analizant(a). Gre za vprašanje golega dejstva: v naših krajih namreč obstajajo analizanti. To je dejstvo človeške realnosti oziroma tega, čemur človek pravi realnost.

Pripomnimo, da se je psihoanaliza, odkar obstaja, spremenila. Čeprav jo je izumil samotar, nesporen teoretik nezavednega (ki je to, kar si mislimo – kot pravim: nezavedno, namreč realno – le, če mi verjamete), se zdaj izvaja v paru. Bodimo natančni, samotar je podal primer, ki so ga učenci seveda zlorabili (učenci so bili namreč le zato, ker sam ni vedel, kaj je počel).

Kar pojasni njegovo idejo o kugi, ki pa je bila tam, kamor je mislil, da jo je prinesel, nenevarna, kajti javnost s tem nima težav.

Zdaj, se pravi, pozno, se bom v to vmešal tudi sam: gre za historično, se pravi za histerično dejstvo³ – namreč za histerijo mojih kolegov, kar je sicer neznaten

¹ Prevedeno po: Jacques Lacan, »Préface à l'édition anglaise du *Séminaire XI*«, v: *Autres écrits*, Seuil, Pariz 2001, str. 571–573. [Vse opombe v tekstu so uredniške oziroma prevajalske.]

² V izvorniku: *stembrouille*, fonetični zapis za *cette embrouille* (ta spletko, avanturo, mahinacijo ipd.), v katerem pa odzvanja tudi beseda *brouille* (razprtija, spor).

³ V izvorniku: *fait d'hystoire, autant dire d'hystérie*. Lacan besedo *histoire* (zgodovina, zgodba) za piše z ipsilonom, ki ga vnese iz besede *hystérie* (histerija). V slovenščini se podobnemu učinku še najbolj približamo z zapisom »histoerija«, pri čemer pa velja poudariti, da je razlika v zapisih

primer, vendar pa sem se v tem slučajno znašel, ker sem se zanimal za nekoga, zaradi kogar sem zdrsnil do tega, da so mi naložili Freuda, gre namreč za Ljubljeno mojeteze [*mathèse*].

To bi sicer raje pozabil: vendar pa se tega, na kar vas opominja javnost, ne da pozabiti.

V zdravljenje je treba torej všteti analitika. Menim, da družbeno gledano ne bi štel, če mu Freud ne bi utrl poti. Pravim Freud, da ga imenujem. Kajti nihče ne more nekoga imenovati za analitika in niti Freud ni nobenega imenoval. Podeliti prstane posvečenim ni isto kot imenovati. Od tod moja trditev, da se analitik histoerizira le sam: to dejstvo je očitno, tudi če ga potrdi določena hierarhija.

Kakšna hierarhija bi ga lahko potrdila za analitika in mu dala pečat? Neki Kret mi je rekel, da sem rojen analitik. To potrdilo zavračam: nisem pesnik, ampak pesem. In ta pesem se piše sama, čeprav je videti kot subjekt.

Ostaja še vprašanje, kaj lahko, zlasti po analizi, nekoga žene k temu, da se sam histoerizira.

To ne more biti njegov lasten nagib, saj o analitiku zdaj, ko je tako rekoč likvidiral svoj transfer-do, veliko ve. Kako mu lahko pride na misel, da vzame nase to funkcijo?

Drugače rečeno, ali obstajajo primeri, ko vas k temu, da ste analitik, žene kak drug razlog od tega, da se ustalite, se pravi da dobite tisto, čemur se običajno reče cvenk, s katerim zadovoljite potrebe tistih, ki so v vaši skrbi, med katerimi ste v prvi vrsti vi sami – v skladu z judovsko moralo (v kateri je v tem oziru ostal tudi Freud).

Priznati je treba, da je to vprašanje (vprašanje nekega drugega razloga) nujno, če hočemo podpreti status poklica, ki je v histoeriji nov, in to v histoeriji, za katero ne bomo rekli, da je večna, saj je njen *aetas* seriozen le v primeru, da se naša na realno število, se pravi na serijskost limite.

38

Zakaj torej ne bi podvrgli tega poklica preizkusu resnice, o kateri sanja tako imenovana funkcija nezavednega, s katero špekulira? Privid resnice, od katere lahko pričakujemo samo laž (čemur se z vljudnimi besedami reče odpor), nima druge meje od zadovoljstva, ki zaznamuje konec analize.

Ker je dati to zadovoljstvo nuja, ki jo vodi analiza, se vprašajmo, kako se lahko nekdo posveti zadovoljitvi teh nujnih primerov.

To je poseben vidik ljubezni do bližnjega, ki jo je vpeljala judovska tradicija. Tudi če jo interpretiramo na krščanski način, se pravi kot helensko n...sposobnost

[*jean-f...trerie*], se analitiku predstavlja nekaj drugega od bližnjika: poljubna zahteva, ki nima nobene zveze s srečanjem (kakšnega Samaritanca, ki bi lahko narekoval Kristusovo dolžnost). Ponudba predhodi prošnji nuje, za katero nismo gotovi, da jo lahko zadovoljimo, razen če smo jo pretehtali.

Zato sem preizkušnjo histoerizacije analize označil za prehod, pri čemer sem se vzdržal tega, da bi ta prehod naložil vsem, vseh namreč sploh ni, temveč so le neskladno raztreseni. Pustil sem ga na razpolago tistim, ki si upajo najbolje pričati o lažnivi resnici.

To sem naredil tako, da sem proizvedel edino razumljivo idejo objekta, namreč idejo vzroka želje, se pravi tistega, kar manjka.

Manko manka tvori realno, ki se pokaže samo tu, zamašek. Zamašek, ki ga podpira izraz nemožnega, v katerem tisto malo, kar vemo glede realnega, izpostavi antinomijo z vsako verjetnostjo⁴.

Joycea, s katerim se letos ukvarjam, bom omenil le zato, da povem, da je Joyce najenostavnejša posledica kako zelo mentalne zavrnitve psihoanalize, kar posledično ponazarja v svojem delu. Toda tega sem se šele dotaknil, saj poznam svojo zadrego glede umetnosti, v katero se niti Freud ni spuščal brez težav.

Opozarjam, da so me med pisanjem tega, tako kot vedno, zaposlovali nujni primeri.

Toda vseeno pišem, saj menim, da je to potrebno, če hočemo biti kos [*être au pair*] tem primerom in biti z njimi v paru [*faire avec eux la paire*].

Pariz, 17. maja 1976

Prevedla Ana Žerjav

⁴ V izvorniku: *vraisemblance*, beseda združuje *vrai*, »resničen«, in aluzijo na besedo *semblant*, »dozdevek«.